

بررسی تاثیر استفاده از راهبردهای انگیزشی در کلاس زبان انگلیسی بر انگیزه دانشجویان

نرگس ادیب سرشکی^۱، زاهد کنعانی^{۲*}، سمانه حسین زاده^۳

چکیده

مقدمه: انگیزه یک موضوع پیچیده است و یکی از موثرترین عوامل در ایجاد و کسب موفقیت یادگیری زبان انگلیسی می‌باشد. پژوهش حاضر با هدف تعیین تاثیر راهبردهای انگیزشی بر وضعیت انگیزه دانشجویان در کلاس زبان انگلیسی انجام شد. روش بررسی: پژوهش حاضر یک مطالعه نیمه تجربی تک گروهی با طرح پیش آزمون و پس آزمون می‌باشد. نمونه پژوهش شامل ۵۹ نفر (۵۰ دختر و ۹ پسر) از دانشجویان که در حال گذراندن درس زبان عمومی بودند که با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس از جامعه آماری دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران انتخاب شدند. طی ۱۴ جلسه معلم از راهبردهای انگیزشی در کلاس درس زبان انگلیسی استفاده کرد. قبل و بعد از مداخله، پرسشنامه وضعیت انگیزه توسط آزمودنی‌ها تکمیل شد. داده‌ها نیز با استفاده از آزمون t زوجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج: استفاده از راهبردهای انگیزشی منجر به افزایش وضعیت انگیزه و خرده مقیاس‌های آن (نگرش، اعتماد بنفس و اضطراب) در دانشجویان شد ($p < 0/05$).

نتیجه‌گیری: راهبردهای انگیزشی می‌تواند تاثیر مثبتی بر وضعیت انگیزه و خرده مقیاس‌های آن (افزایش اعتماد به نفس، تغییر نگرش، و کاهش اضطراب) در دانشجویان داشته باشد. بنابراین، بنظر می‌رسد مدرسان کلاسهای زبان خارجی و برنامه ریزان درسی بتوانند با استفاده از راهبردهای انگیزشی در کلاس درس زبان انگلیسی در جهت افزایش انگیزه دانشجویان اقدام نمایند.

واژه‌های کلیدی: راهبردهای انگیزشی، انگیزه، کلاس زبان انگلیسی عمومی، دانشجویان

۱- مربی و دانشجوی دکتری پژوهشی، گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران، تهران، ایران.

۲- کارشناسی ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران، تهران، ایران.

۳- استادیار گروه آمار زیستی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران، تهران، ایران.

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۹۱۲۲۹۷۹۲۹۹، پست الکترونیکی: zahed_kanani@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۵/۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۲/۲

مقدمه

زبان انگلیسی یکی از زبان‌های اصلی است که به طور گسترده در سراسر جهان استفاده می‌شود (۱)، و در کشور ایران یکی از درس‌های مهم دوران تحصیل محسوب می‌شود که دانشجویان در یادگیری آن در کلاس درس در دانشگاهها با چالش مواجه هستند. برای برخی از آنان، یادگیری زبان انگلیسی جزء سخت‌ترین آموخته‌ها می‌باشد. با توجه به سخت بودن یادگیری زبان انگلیسی دانشجویان به راحتی علاقه و انگیزه خود را برای یادگیری آن از دست می‌دهند (۲).

مطالعات نشان می‌دهد که در یادگیری زبان خارجی، تعدادی از عوامل می‌توانند باعث تفاوت بین عملکرد تحصیلی و دستیابی به موفقیت بین یادگیرندگان شود (۳-۵). در میان تمامی این عوامل، از نظر پژوهشگران انگیزه در زمینه یادگیری زبان انگلیسی حیاتی‌ترین عامل محسوب می‌شود (۶، ۷). به طوریکه اغلب دانشجویان علت موفقیت و شکست هایشان در درس زبان انگلیسی به انگیزه نسبت می‌دهند. Parsons و همکاران انگیزه را به عنوان یک جزء و یا عامل مهم در فرایند یادگیری می‌دانند و معتقدند یادگیری و انگیزه برای دست یابی به هدف دارای اهمیت می‌باشند. یادگیری باعث کسب دانش و مهارت جدید و انگیزه از طریق فرایند یادگیری فرد را تشویق می‌کند (۸). Kassing معتقد است که علل یادگیری زبان انگیزه، و این به نوبه خود در استفاده از راهبردها و اعتماد به نفس یادگیرنده در دستیابی به موفقیت تاثیرگذار می‌باشد (۹).

نداشتن انگیزه برای یادگیری زبان انگلیسی معمولاً باعث می‌شود فراگیران نگرش منفی نسبت به درس و کلاس زبان انگلیسی پیدا کنند و قادر نخواهند بود در فعالیتهای کلاسی و انجام تکالیف مشارکت داشته باشند. بنابراین معلمان و اساتید زبان به روش‌هایی نیاز دارند که دانش آموزان و دانشجویان را به خوبی درگیر تکلیف کنند. پس پیدا کردن عواملی که در انگیزه و علاقه دانشجویان در یادگیری زبان انگلیسی تاثیر گذار باشند مهم می‌باشد (۱۰).

تحقیقات نشان می‌دهد اغلب فراگیران با راهبردهای لازم برای یادگیری زبان آشنا نیستند (۱۱). در این زمینه Gardner

(۱۲) و Oxford (۱۳) در تحقیقات خود گزارش کردند که دانشجویانی که از انگیزه بالاتری برخوردار بودند، در مقایسه با دانشجویان بی‌انگیزه، از راهبردهای بیشتری برای یادگیری زبان استفاده می‌نمودند و نتایج بهتری کسب می‌نمودند. در میان راهبردهای یادگیری (شناختی، فراشناختی، انگیزشی) راهبردهای انگیزشی نقش موثری در یادگیری و پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی دارند. راهبردهای انگیزشی یکی از راهبردهای موثر در یادگیری هستند که رفتار فرد را به سوی هدف هدایت می‌کنند (۱۴). معمولاً معلمان و اساتید زبان از این راهبردها به عنوان تکنیک‌های برای تسهیل یادگیری و تغییر نگرش فراگیران در یادگیری زبان انگلیسی آن را بکار می‌گیرند. استفاده از راهبردهای انگیزشی به وسیله مدرسان زبان انگلیسی علاوه بر پیشرفت تحصیلی و تغییر نگرش ممکن است، انگیزه دانش آموزان را تحت تاثیر قرار دهد (۱۵). همچنین پژوهش‌های انجام شده توسط پاپی و عبدالله‌زاده (۱۶) در دانش آموزان پسر نشان داد بین راهبردهای انگیزشی و مولفه‌های انگیزشی نظیر هوشیاری، مشارکت و استقلال رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

با توجه به کمبود پژوهش‌های لازم در کشور در زمینه روش‌های مناسب جهت ارتقا انگیزه و تغییر نگرش دانشجویان نسبت به یادگیری زبان انگلیسی و عدم توجه اساتید و مدرسان زبان در کلاس‌های درس نسبت به این مسئله، یک خلاء پژوهشی در این زمینه به چشم می‌خورد. بدین ترتیب می‌توان انتظار داشت آموزش راهبردهای انگیزشی که اثربخشی خویش را در پژوهش‌های متعدد به تایید رسانده است، در مورد دانشجویان که با مشکل کمبود انگیزه نسبت به یادگیری زبان انگلیسی مواجه هستند نیز اثربخش و مفید واقع گردد. لذا این پژوهش با هدف بررسی تاثیر استفاده از راهبردهای انگیزشی در کلاس زبان انگلیسی بر انگیزه دانشجویان انجام گرفته است.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی تک گروه با پیش آزمون و پس آزمون است که با هدف تعیین تاثیر آموزش

راهبردهای انگیزشی بر وضعیت انگیزه دانشجویان در کلاس درس زبان انگلیسی انجام گرفت. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران تشکیل می‌دادند. روش نمونه‌گیری به شیوه در دسترس و شامل کلیه دانشجویان کارشناسی دانشگاه علوم بهزیستی که سال تحصیلی ۹۴-۹۳ در حال گذراندن درس زبان عمومی بودند، می‌شد. که براساس معیارهای ورود به پژوهش که شامل داشتن ملیت ایرانی و نگذاردن درس زبان انگلیسی عمومی بود ۵۹ نفر از دانشجویان (دختر و پسر) به شیوه در دسترس انتخاب و مراحل انجام تحقیق و هدف از آن برایشان شرح داده شد. و رضایت نامه کتبی مبنی بر شرکت در پژوهش از آنها اخذ گردید. در این پژوهش برای جمع‌آوری ویژگی‌های آزمودنی‌ها از پرسشنامه دموگرافیک و از پرسشنامه وضعیت انگیزه دانشجویان (The Questionnaire of students' motivation status) جهت سنجش انگیزه دانشجویان استفاده شد این پرسشنامه با هدف سنجش وضعیت انگیزه دانشجویان در رابطه با درس زبان انگلیسی طراحی شده است و شامل ۲۰ سوال می‌باشد که ۳ زیر مقیاس نگرش نسبت به درس زبان انگلیسی (۹ گویه)، اعتماد بنفس نسبت به زبان انگلیسی (۸ گویه) و اضطراب در کلاس درس زبان انگلیسی (۳ گویه) را اندازه‌گیری می‌کند. پرسشنامه حاضر نخستین بار توسط دورنی و همکاران (۲۰۰۱) به زبان انگلیسی ساخته شده که بعدها در کشورهای مختلف از جمله کره جنوبی، اندونزی توسط متخصصین ترجمه و پایایی و روایی شده است. نمره گذاری پرسشنامه به صورت لیکرتی از ۱ تا ۶ بود. نمره ۱ یعنی کاملاً مخالفم و نمره ۶ کاملاً موافقم. آلفای کرونباخ زیر مقیاس‌های نگرش نسبت به درس زبان (۹ گویه، آلفای کرونباخ = ۰/۸۵)، اعتماد بنفس زبان (۸ گویه، آلفای کرونباخ = ۰/۸۰) و اضطراب (۳ گویه، آلفای کرونباخ = ۰/۶۳) بود. هر چه پاسخ‌ها نزدیک به ۶ باشد نشان سطح انگیزش بالا می‌باشد. با این وجود سوالات ۷، ۸، ۱۶، ۱۸، ۱۹، و ۲۰ نمره گذاری به صورت منفی است، و نمرات پایین در این سوالات برعکس بقیه سوالات نمرات پایین بیانگر انگیزه بالاست. بنابراین، برای محاسبه نمره کلی میانگین سطح انگیزه

دانش آموزان، نمره گذاری این شش سوال به صورت معکوس انجام می‌شود. به پاسخ کاملاً مخالفم نمره ۶ و به پاسخ مخالفم نمره ۵ و به همین ترتیب داده می‌شود. و در نهایت میانگین نمره انگیزه برای هر فرد محاسبه می‌شود (۱۷). در ایران تعیین روایی و پایایی پرسشنامه توسط تیم تحقیق حاضر انجام گرفت. بدین صورت ابتدا با استفاده از روش ترجمه - باز ترجمه، روایی صوری و صحت ترجمه آن توسط چند متخصص و مترجم تایید شد. روش ترجمه - باز ترجمه به این شکل بود که در ابتدا پرسشنامه توسط سه نفر از متخصصان روانشناسی ترجمه شده و سپس ترجمه فارسی توسط دو متخصص آموزش زبان انگلیسی به انگلیسی برگردان شد. در نهایت با مقایسه دو متن انگلیسی (متن اصلی و متن به دست آمده از ترجمه فارسی به انگلیسی)، اصلاحات لازم انجام و فرم نهایی فارسی پرسشنامه وضعیت انگیزه تهیه شد. برای روایی محتوای پرسشنامه از دو روش نسبت روایی محتوا (Content validity ratio) و شاخص روایی محتوا (Content validity index) استفاده شد. با استفاده از روش‌های ذکر شده و فرمول‌های CVR و CVI، به ترتیب نسبت روایی محتوا ۰/۸۸ و شاخص روایی محتوا ۰/۹۱ به دست آمد. همچنین برای پایایی پرسشنامه از روش بررسی همسانی درونی استفاده شد که در پژوهش حاضر پرسشنامه توسط ۲۰ نفر از دانشجویان کارشناسی غیر از نمونه‌های که در این پژوهش وارد شده‌اند، تکمیل گردید. پایایی این پرسشنامه بین ۲۰ سوال (با استفاده از روش آلفای کرونباخ) ۰/۸۳ بدست آمد که نشان دهنده این است که گویه‌های این ابزار از همخوانی درونی قابل قبولی برخوردار بوده‌اند.

در مرحله بعد پرسشنامه دموگرافیک، پرسشنامه وضعیت انگیزه دانشجویان نسبت به یادگیری زبان انگلیسی، توسط آزمودنی‌ها قبل از اجرای مداخله تکمیل شد (به عنوان پیش آزمون). آزمودنی‌های شرکت‌کننده در پژوهش به مدت ۱۴ جلسه در برنامه اجرای راهبردهای انگیزشی که توسط استاد زبان انگلیسی در کلاس درس اجرا شد، شرکت کردند. پس از اتمام جلسه ۱۴، آزمون وضعیت انگیزه دانشجویان نسبت به زبان انگلیسی توسط آزمودنی‌ها مجدداً تکمیل شد. داده‌ها پس

محتوای جلسات که طی ۱۴ جلسه آموزش داده شدند شامل ده راهبرد به شرح زیر بودند:

- ۱- الگو بودن از نظر رفتاری، ۲- ایجاد جو مناسب کلاسی،
- ۳- ارائه مناسب کارها و مهارت‌ها، ۴- توافق و سازگاری،
- ۵- افزایش اعتماد بنفس یادگیرنده، ۶- پرورش استقلال یادگیرنده، ۷- شخصی یا فردی کردن پروسه یادگیری،
- ۸- افزایش جهت‌دهی به اهداف یادگیرنده، ۹- آشنا کردن یادگیرنده ها با فرهنگ زبان و ۱۰- علائق و جذابیت‌ها.

نتایج

آزمودنی‌ها شامل ۵۹ نفر از دانشجویان کارشناسی رشته‌های گفتاردرمانی و رشد و پرورش پیش دبستانی بودند. که دامنه سنی آن‌ها بین ۱۸ سال تا ۲۲ سال بود همچنین میانگین و انحراف معیار سن آزمودنی‌ها به ترتیب ۱۹/۳ و ۰/۹۷ بود.

از جمع آوری با نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و آزمون تی زوجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

محتوای جلسات آموزشی

شیوه اجرای راهبردهای انگیزشی با الهام از برنامه آموزشی Csizer و Dörnyei (۱۸) سازمان‌دهی شده است. که این برنامه به طور استاندارد شده شامل ده راهبرد بود که در کشورهای مختلف از جمله استرالیا، کره جنوبی، ترکیه، عربستان، تایوان مورد استفاده قرار گرفته است. هدف از این برنامه افزایش انگیزه و ایجاد نگرش مثبت در دانشجویان نسبت به درس زبان انگلیسی (۳ واحد) می‌باشد که طی ۱۴ جلسه کلاسی (تقریباً) ۲ ساعت و نیم، هفته ای یک جلسه) به شرکت‌کنندگان توسط استاد در کلاس درس زبان ارائه شد. در این برنامه، برای هر جلسه، استاد راهبردهای انگیزشی را در ضمن آموزش مطالب انگلیسی در نظر گرفته شده پیاده می‌کرد.

جدول ۱: اطلاعات توصیفی متغیرهای کیفی تحقیق

متغیر	ابعاد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
جنسیت	دختر	۵۰	۸۴/۷	۸۴/۷
	پسر	۹	۱۵/۳	۱۰۰
رشته تحصیلی	گفتار درمانی	۲۹	۴۹/۲	۴۹/۲
	رشد و پرورش پیش دبستانی و دبستانی	۳۰	۵۰/۸	۱۰۰
	خیلی خوب	۲	۳/۴	۳/۴
سطح زبان انگلیسی	خوب	۸	۱۳/۶	۱۶/۹
	متوسط	۳۱	۵۲/۵	۶۹/۵
	ضعیف	۱۳	۲۲	۹۱/۵
	خیلی ضعیف	۵	۸/۵	۱۰۰

متوسط می‌باشد و کمترین فراوانی (۳/۴ درصد) به سطح خیلی خوب اختصاص دارد. برای مقایسه میانگین وضعیت انگیزه و ابعاد آن قبل و بعد از مداخله، از آزمون t زوجی استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

طبق اطلاعات به دست آمده از جدول ۱، حدود ۸۵ درصد از آزمونی‌ها را دختران تشکیل می‌دهند، ۴۹ درصد از آنها در رشته گفتاردرمانی و ۵۱ درصد در رشته رشد و پرورش پیش دبستانی و دبستانی تحصیل می‌کنند. از نظر سطح زبان انگلیسی هم بیشترین فراوانی (۵۲/۵ درصد) مربوط به سطح

جدول ۲: مقایسه وضعیت انگیزه دانشجویان و ابعاد آن قبل و بعد از آموزش راهبردهای انگیزشی

متغیر	وضعیت	میانگین	انحراف معیار	مقدار T	مقدار احتمال
وضعیت انگیزه	قبل از مداخله	۷۳/۰۸	۱۵/۴۷	-۱۰/۳۰۴	۰/۰۰۰
	بعد از مداخله	۷۸/۲۴	۱۵/۳۵		
نگرش	قبل از مداخله	۳۲/۳۷	۱۰/۵۵	-۲/۵۰۵	۰/۰۱۵
	بعد از مداخله	۳۳/۳۱	۹/۹۸		
اعتماد بنفس	قبل از مداخله	۳۰/۵۳	۶/۴۶	-۴/۴۰۴	۰/۰۰۰
	بعد از مداخله	۳۱/۵۸	۷/۷۴		
اضطراب در کلاس	قبل از مداخله	۱۱/۵۱	۲/۸۸	-۱۵/۳۴۱	۰/۰۰۰
	بعد از مداخله	۱۳/۳۶	۲/۵۸		

Guiloteaux و Dornyei (۱۷) نشان دادند که بکارگیری این راهبردها در کلاس در بهبود انگیزه یادگیری زبان انگلیسی دانشجویان موثر بوده است.

بر اساس دیدگاه دانشمندان در مورد انگیزه، می‌توان گفت که انگیزه برای یادگیری زبان وابسته چند عامل می‌باشد: تعیین و تجربه موفقیت، تشویق علایق فرد به یادگیری، افزایش قابلیت و استعدادها، ایجاد تصور مثبت از خود در فرایند یادگیری و یا لذت بردن از یادگیری است. علاوه بر این تحقیقات نشان داده است انگیزه به توانایی‌های ذهنی دانش آموز، تفکر خلاق و انتقادی و یا علایق و سبک‌های یادگیری وابسته است (۲۱). بر اساس نظریه دورنی که در آن به مدل انگیزشی اشاره دارد که نشان می‌دهد که تدریس راهبردهای انگیزشی توسط معلمان به عنوان یک ابزار قدرتمند برای بهبود انگیزه و موفقیت دانش آموزان است. بنابراین می‌توان گفت مدرسان و معلمان زبان انگلیسی نقش مهمی را در انگیزش دانش‌آموزان بازی می‌کنند (۲۲).

در پژوهش حاضر پژوهشگر با بکارگیری راهبردهای انگیزشی مانند ایجاد رابطه عمیق با دانشجویان، درگیر کردن دانشجویان در رابطه با یک موضوع خاص در فرایند برنامه آموزشی، همچنین با تمرکز بر نیازهای دانشجویان و تشویق آنها برای بیان ایده‌ها، نظرات و عقایدشان به گونه‌ای دانشجویان به راحتی و بدون ترس آنها را بیان می‌کردند و دادن بازخورد مثبت و تحسین و تمجید دانشجویان که این عوامل خود در خوش‌آیند بودن انجام تکلیف کلاسی و افزایش علاقه آنها نسبت به درس زبان انگلیسی نقش

طبق نتایج به دست آمده از جدول ۲ مشخص شد که میانگین نمره وضعیت انگیزه، قبل از مداخله برابر با ۷۳/۰۸ و بعد از مداخله ۷۸/۲۴ می‌باشد. میانگین زیر مقیاس‌های آن (نگرش، اعتماد بنفس و اضطراب در کلاس) نیز بعد از مداخله نسبت به قبل از مداخله بیشتر می‌باشد. طبق نتایج آزمون t زوجی بین میانگین نمرات قبل و بعد از مداخله تفاوت آماری وجود دارد ($p < 0/05$). به عبارت دیگر بر اثر آموزش راهبردهای انگیزشی در بین دانشجویان، نمرات وضعیت انگیزه، نگرش، اعتماد به نفس و اضطراب افزایش یافته است. (افزایش نمره اضطراب به معنی کاهش میزان اضطراب می‌باشد).

بحث

نقش زبان در هر جنبه از یادگیری دانشجویان را نمی‌توان نادیده گرفت. دانشجویان با یادگیری زبان دانش و تجارب بسیاری بدست می‌آورند. تسلط بر زبان دانشجویان را قادر می‌سازد به طور موثرتری با دیگران ارتباط برقرار کنند و به بررسی تجارب، احساسات و ایده‌های خود و دیگران بپردازند. بنابراین برای بهبود انگیزه و تغییر نگرش نسبت به درس زبان انگلیسی آموزش راهبردهای کارآمد در این زمینه ضروری می‌باشد.

این پژوهش با هدف تعیین تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر وضعیت انگیزه دانشجویان در کلاس زبان انگلیسی انجام گرفت که نتایج نشان داد آموزش راهبردهای انگیزشی بر وضعیت انگیزه دانشجویان موثر می‌باشد. همسو با نتایج پژوهش حاضر مطالعات Alrabai (۱۹)، Cheng و Dörnyei (۲۰) و

نگرش‌های منفی آنها کمک کرد. همچنین آموزش این راهبردها موجب بالا بردن سطح آگاهی و تغییر دیدگاه آنها نسبت به استفاده از راهبردهای مختلف جهت انجام تکلیف و یادگیری شد. بنابراین به طور کلی می‌توان گفت که نگرش منفی به یادگیری زبان را می‌توان از طریق آموزش راهبردهای انگیزشی به نگرش مثبت تغییر داد و به نتایج مطلوب رسید.

در رابطه با تعیین تاثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر زیر مقیاس اعتماد به نفس نتایج بیانگر افزایش معنی‌دار اعتماد به نفس در دانشجویان در پس آزمون نسبت به پیش آزمون بود. نتایج این پژوهش با مطالعات ایروانی و اسدی‌فر (۲۸) و یمینی و طاهری (۲۹) همسو بوده است، به طور مثال: نتایج پژوهش ایروانی و اسدی‌فر (۲۸) حاکی از آن بوده است که بین راهبردهای یادگیری و اعتماد به نفس رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. افرادی که از راهبردهای یادگیری زبان استفاده می‌کنند از اعتماد به نفس بالاتری برخوردارند. همچنین یمینی و طاهری (۲۹) به این نتیجه رسیدند که بین اعتماد به نفس و عملکرد دانشجویان در درس زبان انگلیسی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان گفت که افرادی که اعتماد به نفس بالایی دارند سعی می‌نمایند مطابق با دید خود نسبت به خودشان عمل نمایند. به این صورت که این افراد سعی می‌کنند بر اضطراب خود در انجام کار غلبه نموده، سعی فراوان می‌نمایند که نتیجه کار مثبت باشد. به عبارت دیگر افرادی که احساس ارزشمندی بیش تری نسبت به خود می‌کنند و خود را قادر به انجام کار بدانند سعی می‌کنند کار به نحو احسن و مطابق با نگرش خود نسبت به خودشان انجام دهند. این افراد با قطعیت و یقین راهبردهای مناسب را برای انجام تکلیف خود انتخاب می‌کنند. راهبردهای انگیزشی با هدف تاثیر بر اعتماد به نفس و تصویر مثبت اجتماعی شامل ارائه تجارب موفقیت آمیز، تشویق زبان آموزان، کاهش اضطراب زبان آموزان و آموزش انواع مختلف راهبردها به یادگیرندگان می‌باشد (۷). در پژوهش حاضر پژوهشگر از طریق دادن فرصت‌های متعدد برای رسیدن به موفقیت در کلاس درس، تعدیل دشواری تکالیف، دادن

ویژه ای داشتند. در نهایت این عوامل موجب شدند که یادگیرنده خودش مسئولیت یادگیری را در داخل و خارج از کلاس برعهده بگیرد. که به نوعی در شکل‌گیری انگیزه و تغییر نگرش نسبت به درس زبان انگلیسی سهیم بودند.

همچنین در پژوهش حاضر، نتایج نشان داد که آموزش راهبردهای انگیزشی بر زیرمقیاس‌های انگیزه موثر بوده است در رابطه با تاثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر زیر مقیاس نگرش دانشجویان نتایج بیانگر افزایش معنی‌دار نگرش مثبت در دانشجویان نسبت به استفاده از این راهبردها در کلاس درس زبان انگلیسی در پس آزمون نسبت به پیش آزمون بود. نتایج بدست آمده با نتایج مطالعات عابدین و همکاران (۲۳) و صدیقی و زرافشان (۲۴) همسو بوده است. نتایج پژوهش‌های آنها نشان داد که آموزش راهبردهای انگیزشی بر عملکرد تحصیلی درس زبان انگلیسی دانشجویان، تغییر نگرش و کاهش اضطراب موثر بوده است.

در تبیین نتایج بدست آمده می‌توان گفت نگرش یک مفهوم مهم برای فهمیدن رفتار انسان، عقاید و احساسات است که با یادگیری زبان رابطه دارد. دانشجویانی که نگرش منفی نسبت به یادگیری زبان دارند و احساس می‌کنند که نمی‌توانند زبان جدید را فرا بگیرند این خود مانع یادگیری می‌شود (۲۵). علاوه براین، در این رابطه Kara (۲۶) اظهار داشت که نگرش نسبت به یادگیری زبان علاوه بر دیدگاهها و نظرات دارای تاثیر آشکار بر رفتار و در نتیجه عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌باشد. او استدلال می‌کند دانشجویان که دیدگاه مثبت در مورد یادگیری زبان دارند تمایل به افزایش نگرش بیشتر نسبت به یادگیری زبان دارند. در مقابل دیدگاه منفی ممکن است به اضطراب کلاس، دستاوردهای شناختی پایین و نگرش منفی منجر شود (۲۷).

نقش اساتید و معلمان زبان انگلیسی اساسا انتقال اطلاعات به طور موثر به دانشجویان و دانش آموزان می‌باشد بنابراین در کشور ما اطلاعات اندکی در مورد بهترین راهبرد برای تغییر نگرش یادگیرندگان وجود دارد. در این پژوهش آموزش راهبردهای انگیزشی به دانشجویان باعث ایجاد باورها و نگرش واقع بینانه نسبت به درس زبان انگلیسی شد که به اصلاح

راهکارهای مختلف و آسان برای حل تکلیف و مسئله و طراحی آزمون با توجه سطح توانایی یادگیرندگان به طوری که بتوانند تمرکز خود را مدیریت کنند، زمینه را برای تجربه موفقیت در دانشجویان فراهم کرد. همچنین با فراهم کردن زمینه استقلال دانشجویان در انجام تکلیف به گونه ای خودشان بر موفقیت و شکست هایشان نظارت کنند و این خود به نوعی در شکل گیری اعتماد به توانایی دانشجویان برای یادگیری و فعالیت موثر بود که زمینه افزایش اعتماد به نفس را در دانشجویان به وجود آورد.

و در نهایت در رابطه با تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر زیر مقاس اضطراب نتایج بیانگر کاهش نمرات اضطراب دانشجویان در پس آزمون نسبت به پیش آزمون بود. که نتایج بدست آمده با نتایج مطالعات Alrabai (۱۹) و Liu و Huang (۵) همسو بوده است. آنها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که آموزش راهبردهای انگیزشی علاوه بر افزایش سطح انگیزه در کاهش اضطراب یادگیری و اضطراب کلاس زبان انگلیسی در میان فراگیران گروه آزمایش موثر بوده است.

در تبیین یافته بدست آمده می توان گفت اضطراب بالا یادگیرندگان یکی از موانع یادگیری در زبان انگلیسی محسوب می شود و به عنوان شناخته شده ترین عامل که در تضعیف انگیزه برای یادگیری و استفاده از راهبردهای یادگیری در کلاس زبان نقش دارد. به طوری که یادگیرنده همیشه در بیان دیدگاه ها و مکالمات در کلاس درس به دلیل ترس از مرتکب شدن به اشتباه خودداری می کنند.

احساس امنیت در محیط کلاس درس باعث درگیر شدن یادگیرندگان در فرایند یادگیری می شود. معلمان و اساتید زبان می توانند از طریق تشویق یادگیرندگان به بیان نظرات و دیدگاه های خود در مورد مسائل مختلف در کلاس درس به عنوان یک راهبرد انگیزشی به آنها کمک کنند که احساس امنیت و راحتی (بجای خجالتی و طعنه) کنند. ایجاد یک محیط آموزشی سالم به گونه ای که به ترویج یک حس اجتماعی و احساس تعلق بودن نسبت به کلاس و تکلیف کمک کند. نتایج تحقیقات ساویل و تریکو (۳۰) نشان داده است که اضطراب کم در کلاس درس در افزایش یادگیری موثر می باشد. و معتقدند

بهترین یادگیری زمانی اتفاق می افتد که یادگیرنده از فعالیت و تکلیف کلاسی لذت ببرد و احساس راحتی کند. هنگامی که مانع و یا فیلتری در ذهن یادگیرنده وجود نداشته باشد تکلیف را با آرامش و بدون اضطراب به بهترین وجه انجام می دهد. بنابراین انگیزه خود را برای تمرین و یادگیری زبان دوم و برای شرکت در فعالیت های کلاس درس افزایش می دهد. Krashen اضطراب را به عنوان یک متغیر عاطفی تعریف می کند که مانع رسیدن به سطح بهینه مهارت می شود (۳۱). عامل دیگری که پژوهشگر در کلاس درس از آن استفاده می کرد انجام تکلیف به صورت گروهی به طوری که یادگیرنده مطابق با هنجارهای گروه باشد و احساس راحتی کند. این احساس انسجام نقش مهمی در انگیزه یادگیرندگان دارد. دورنی معتقد است در تشکیل گروه در کلاس درس زبان هنجارهای گروهی که یادگیرندگان خودشان آن را پایه ریزی کند و برای آن یک قانون تدوین کنند و معلم و کلاس از یک قانون پیروی کنند نقش مهمی در فعال شدن یادگیرندگان در کلاس درس دارد. با توجه به اهمیت یادگیری زبان انگلیسی، باید دانشجویان را در دسترسی به این زبان یاری نمود و برنامه ریزان را متقاعد کرد که برنامه های جامع تری تدوین نموده و زبان انگلیسی را به صورت متنوع تری در دانشگاه ها ارائه نمایند. همچنین شایسته است که انگیزه های مضاعفی را در دانشجویان جهت یادگیری زبان بوجود آورد.

از محدودیت های پژوهش حاضر به روش نمونه گیری در دسترس که در تعمیم نتایج باید با احتیاط صورت گیرد و عدم وجود گروه کنترل در پژوهش حاضر به دلیل کمبود نمونه اشاره کرد. پیشنهاد می شود چنین پژوهشی در نمونه های بزرگتر و در پایه ها و مقاطع تحصیلی دیگر نیز صورت گیرد. اجرای پژوهش حاضر در قالب طرح نیمه تجربی با گروه کنترل تکرار شود تا از این طریق میزان کارایی و اثر بخشی آموزش راهبردهای انگیزشی در گروه آزمایش و کنترل مقایسه شود

نتیجه گیری

به طور کلی یافته های تحقیق حاضر نشان داد که آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه، نگرش، اعتماد به نفس، اضطراب دانشجویان در کلاس درس زبان انگلیسی تأثیر مثبت داشته

سیاسگزاری

این مقاله منتج از طرح پژوهشی می‌باشد. بدین وسیله از دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی و دانشجویان عزیزی که در این پژوهش با ما همکاری نموده‌اند قدردانی می‌شود.

است. لذا می‌توان گفت مدرسان و مربیان زبان انگلیسی می‌توانند از این راهبردها به عنوان تکنیک‌های آموزشی موثر در افزایش انگیزه، علاقه، رغبت و پیشرفت تحصیلی دانشجویان نسبت به درس زبان انگلیسی در کلاس‌های درس در محیط‌های آکادمیک و آموزشگاه‌های زبان استفاده کنند.

References:

- 1- Mohsenpour M, Hejazi, A. Kyamanesh, A. L. *The role of self-efficacy, goals progress, learning strategies and academic achievement in math lessons stability in the third year of secondary school (mathematics) in Tehran*. Journal of Educational Innovations. 2006;16(3):34-45.
- 2- Amjah DYPH. *A study of teachers' strategies so develop students' interest towards learning English as a second language*. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2014;134:188-92.
- 3- Ghenghesh P. *The motivation of L2 learners: Does it decrease with age?*. English Language Teaching. 2010;3(1):128.
- 4- Kormos J, Csizér K. Age-related differences in the motivation of learning English as a foreign language: Attitudes, selves, and motivated learning behavior. *Language Learning*. 2008;58(2):327-55.
- 5- Liu M, Huang W. An exploration of foreign language anxiety and English learning motivation. *Education Research International*. 2011;2011.
- 6- Liando N, Moni K, Baldauf R. Student motivation in learning English as a foreign language in an Indonesian context. 2005.
- 7- Dörnyei Z. *Motivation strategies in the language classroom*: Ernst Klett Sprachen; 2001.
- 8- Parsons R, Hinson SL, Sardo-Brown D. *Educational psychology: A practitioner-researcher model of teaching*: Wadsworth Publishing; 2000.
- 9- Kassing RB. Perceptions of motivational teaching strategies in an EFL classroom: The case of a class in a private university in Indonesia. 2011.
- 10- Wimolmas R. A survey study of motivation in English language learning of first year undergraduate students at Sirindhorn International Institute of Technology (SIIT), Thammasat University: Language Institute, Thammasat University; 2013.
- 11- Šafran J. *Strategies of Learning English as a Foreign Language at Faculty of Technical Sciences*. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2013;93:775-82.
- 12- Gardner RC. *The socio-educational model of second language acquisition: A research paradigm*. *Eurosla yearbook*. 2006;6(1):237-60.

- 13- Oxford RL. Language learning motivation: Pathways to the new century: Natl Foreign Lg Resource Ctr; 1996.
- 14- Samadi M, Davaii M. *A case study of the predicting power of cognitive, metacognitive and motivational strategies in girl students' achievements*. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2012;32:380-4.
- 15- Cho E-Y, Teo A. *EIL teachers' motivational strategies and students' preference in the deep southern part of Thailand*. International Journal of English Language Education. 2013;2(1):15-31.
- 16- Papi M, Abdollahzadeh E. *Teacher motivational practice, student motivation, and possible L2 selves: An examination in the Iranian EFL context*. Language Learning. 2012;62(2):571-94.
- 17- Guilloteaux MJ, Dörnyei Z. *Motivating language learners: A classroom-oriented investigation of the effects of motivational strategies on student motivation*. TESOL quarterly. 2008:55-77.
- 18- Dörnyei Z, Csizér K. *Ten commandments for motivating language learners: Results of an empirical study*. Language teaching research. 1998;2(3):203-29.
- 19- Alrabai F. *A model of foreign language anxiety in the Saudi EFL context*. English language teaching. 2014;7(7):82.
- 20- Cheng H-F, Dörnyei Z. *The use of motivational strategies in language instruction: The case of EFL teaching in Taiwan*. International Journal of Innovation in Language Learning and Teaching. 2007;1(1):153-74.
- 21- Galishnikova EM. *Language learning motivation: A look at the additional program*. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2014;152:1137-42.
- 22- Nichols R. *Motivating English Language Learners: An Indonesian Case Study*. 2014.
- 23- Abidin MJZ, Pour-Mohammadi M, Alzwarri H. *EFL students' attitudes towards learning English language: The case of Libyan secondary school students*. Asian social science. 2012;8(2):119.
- 24- Sadighi F, Zarafshan M. *Effects of attitude and motivation on the use of language learning strategies by Iranian EFL university students*. Journal of Social Sciences and Humanities of Shiraz University. 2006;23(1):71-80.
- 25- Gömleksiz MN. *An evaluation of students' attitudes toward English language learning in terms of several variables*. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2010;9:913-8.
- 26- Kara A. *The effect of a 'learning theories' unit on students' attitudes toward learning*. Australian Journal of Teacher Education. 2009;34(3):5.
- 27- Victori M, Lockhart W. *Enhancing metacognition in self-directed language learning*. System. 1995;23(2):223-34.
- 28- Iravani H AA. *Examined the relationship between language learning strategies and self esteem English students*. Journal Foreign language. 2009;51(2):323-30.

- 29- Yamini M, Tahriri A. On the relationship between foreign language classroom anxiety and global self-esteem among male and female students at different educational levels. *International Journal of Applied Linguistics*. 2006;9(1).
- 30- Saville-Troike M. *Introducing second language acquisition*: Cambridge University Press; 2012.
- 31- Majd M. Teaching communication strategies to EFL learners and its impact on anxiety level and motivation: A hindering or facilitating factor? *English for Specific Purposes World*,. *English for Specific Purposes World*, wwwesp-worldinfo. 2014;15(42):1682-3257.

The effectiveness of using motivational strategies on the motivation of university student in English class

Adibsereshki N(PhD)¹, Kanani Z(MSc)^{2*}, Hossainzadeh S(PhD)³

^{1,2} Department of pediatric neurorehabilitation research center ,University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

³ Department of Biostatistics, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

Received: 21 Feb 2016

Accepted: 24 Jul 2016

Abstract

Introduction: Motivation is one of the effective factors on learning English. The aim of this research is to study the effectiveness of using motivational strategies on motivation of students in learning English.

Method: This study had quasi-experimental design. The sample included of 59 students (50 girls and 9 boys) from University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, who took the general English unit. During 14 sessions, the teacher applied motivational strategies. The motivation questionnaire was used for pre-test and post-test.

Results: The results showed that using motivational strategies by teacher in the English classroom enhanced the motivation of students ($P < 0.05$). It also had positive effects on the self-esteem, attitude of students and descends their anxiety.

Conclusion: Using motivational strategies by teachers in English classrooms could increase the motivation of students for learning English.

Key words: Motivational strategies, motivation, general English, university students

This paper should be cited as:

Adibsereshki N, Kanani Z, Hossainzadeh S. *The effectiveness of using motivational strategies on the motivation of university student in English class.* J Med Edu Dev; 11(2): 174-84.

* *Corresponding Author: Tel: +989122979299, Email: zahed_kanani@yahoo.com*